

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Probační a mediační služba, alternativní tresty na Tábořsku

Bakalářská práce

Autor práce: Jitka Kylarová
Studijní program: Rehabilitace
Studijní obor: Rehabilitační- psychosociální péče o postižené děti,
dospělé a seniory
Vedoucí práce: Mgr. Josef Hošek

Datum odevzdání práce: 04. 05. 2012

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce se zabývá činností probační a mediační služby a alternativními tresty na Tábořsku.

Hlavním cílem a zároveň otázkou bylo zjistit nejčastější druhy alternativních trestů vykonávaných na svobodě a místa, kde mnohou odsouzené osoby vykonávat uložený trest.

V teoretické části je popsána činnost Probační a mediační služby s pojmy související s PMS. Dále jsou zde popsány druhy trestů, především alternativních, vyskytujících se v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Dále je zde shrnutí zákona č. 257/2000 Sb. o probační a mediační službě.

Praktická část obsahuje dvě části. První část je věnována kvantitativnímu výzkumu, byla zde použita technika dotazníku, který byl předkládán respondentům z řad policie ČR a pracovníkům Probační a mediační služby. Tohoto výzkumu se zúčastnilo 31 respondentů.

Ve druhé části byl proveden kvalitativní výzkum technikou nestandardizovaného – polořízeného rozhovoru. Tohoto výzkumu se zúčastnili 4 respondenti zaměstnávající osoby ve výkonu trestu vykonávaném na svobodě.

Z mého kvantitativního výzkumu bylo zjištěno, že nejčastěji ukládaným alternativním trestem jsou Obecně prospěšné práce. V kvalitativním výzkumu jsem zjistila, že nejčastější motivací organizací umožňující výkon OPP jsou ušetřené finance za odvedenou práci. Dále jsem zjistila, že jejich nejčastějším druhem činnosti jsou údržbové a úklidové práce. Na otázku týkající se možných problémů s klienty většina odpověděla, že jsou pouze menšího charakteru. Všichni představitelé organizací také uvedli, že většina klientů někdy nedodrží své povinnosti, či docházku. Shodli se také na tom, že u většiny klientů je náprava tímto druhem trestu nemožná.

ABSTRACT

The submitted bachelor degree essay deals with activities of the Probation and Mediation Service and alternative sentences in the region of Tábor.

The main purpose and question at the same time was to find out the most frequent types of alternative sentences served at liberty and places where convicts could serve their sentence.

The theoretical section describes the activities of the Probation and Mediation Service and terms related to this Service. It also comprises types of punishments, mostly the alternative ones, listed in the Criminal Code no. 40/2009 Coll. as amended. This section also contains a summary of Act no. 257/2000 Coll. on the Probation and Mediation Service.

The practical section comprises two parts. The first part deals with the quantitative research; the questionnaire technique was applied whereas questionnaires were submitted to members of the Czech Police and to employees of the Probation and Mediation Service. 31 respondents participated in this research.

In the second part a qualitative research by means of the non-standardized semi-controlled dialogue technique was performed. Four respondents who employ convicts serving a sentence at liberty participated in this research

My quantitative research showed that the most frequently imposed alternative sentence was 'Generally beneficial work'. In the qualitative research I discovered that the most frequent reason why organizations would make it possible to serve a sentence at liberty was saving money for performed work. I have also found out that the most frequent types of assigned work included – maintenance or cleaning. In reference to the question regarding possible problems with clients most respondents answered that these were just minor ones. All representatives of the organizations also stated that most of their clients

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Zvláštní poděkování bych chtěla věnovat Mgr. Josefu Hoškovi, za odbornou konzultaci, věnovaný čas a cenné rady při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
ÚVOD	9
1 HISTORIE VZNIKU PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY (PMS).....	10
1.1 POPIS ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
1.1.1 Probace.....	10
1.1.2 Probační úředník	11
1.1.3 Probační dohled	11
1.1.4 Probační plán dohledu	11
1.1.5 Obviněný.....	12
1.1.6 Obžalovaný a odsouzený	12
1.1.7 Přínos probace.....	12
1.2 MEDIACE	12
1.2.1 Zásady mediace.....	13
1.2.2 Příprava a průběh mediace.....	13
1.2.3 Mediátor.....	14
1.2.4 Činnost mediátora	14
1.2.5 Vhodné případy k mediaci.....	14
1.3 VÝBĚR VHODNÝCH PŘÍPADŮ	15
1.3.1 Přípravné řízení.....	15
1.3.2 Integrace neboli inkluze pachatele.....	16
1.3.3 Participace poškozeného	16
1.3.4 Ochrana společnosti	16

1.4	PMS ČR A JEJÍ MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ V RÁMCI TRESTNÍHO	
ŘÍZENÍ	18	
1.4.1	Principy restorativní justice	18
1.5	VYMEZENÍ POJMŮ TRESTNÉ ČINY	20
1.5.1	Přečiny a zločiny	20
1.6	ALTERNATIVNÍ TRESTY	20
1.7	TRESTNÍ ZÁKONÍK 2011 (ZÁKON Č. 40/2009 SB.)	21
1.7.1	Druhy trestů- popis	21
2	CÍLE PRÁCE.....	28
3	METODIKA	29
3.1	Použité metody a techniky sběru dat	29
3.2	Charakteristika výzkumného souboru	29
3.3	Zpracování dat	30
4	VÝSLEDKY	31
4.1	Výsledky dotazníků rozdaných veřejnosti	31
4.2	Výsledky rozhovorů.....	41
5	DISKUZE	48
5.1	Diskuze ke kvantitativnímu výzkumu	48
5.2	Diskuze ke kvalitativnímu výzkumu	49
6	ZÁVĚR	51
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
8.	KLÍČOVÁ SLOVA	56
9.	PŘÍLOHY	57

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR- Česká republika

OPP- Obecně prospěšné práce

PMS- Probační a mediační služba

PMS ČR- Probační a mediační služba České Republiky

ÚVOD

V případě, že se člověk dostane do konfliktu se zákonem nebo se stane obětí trestné činnosti, může se obrátit od roku 2001 na Probační a mediační službu České republiky. Cílem této instituce je na jedné straně umožnit pachateli napravit to, co trestným činem způsobil, a přivést jej k pochopení toho, že jeho protizákonné chování nebude nadále tolerováno. Zároveň Probační a mediační služba České republiky vyvíjí aktivity vůči poškozenému, jejichž smyslem je zmírnit následky trestné činnosti pro něho. Na PMS se mohou obrátit poškození a obvinění, zákonní zástupci, kurátoři, soudci, školy, policisté, advokáti, zkrátka všichni, kteří byli trestnou činností dotčeni. Cílem této práce by mělo být bližší seznámení s Probační a mediační službou České Republiky a možnostmi alternativních trestů, jelikož si myslím, že činnost této instituce není v široké veřejnosti zas tak známá. A myslím si, že mě i veřejnost by zajímalo, jaký alternativní trest se nejvíce uděluje v Tábořském regionu.

1. HISTORIE VZNIKU PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY (PMS)

PMS je v systému justice poměrně mladou institucí. Její vznik a rozvoj byly ovlivňovány společensko - politickými souvislostmi vývoje naší země. Velkou úlohu v tomto procesu sehrála tradice sociální práce a pomáhajících profesí. Aktivita některých odborníků v oblasti práce s pachateli trestných činů, se kterými se setkáváme od konce šedesátých let 20. století, můžeme interpretovat jako vykročení směrem k dnešnímu stavu. V té době byl vytvořen systém sociálních kurátorů a kurátorů mládeže a začala sociální práce ve věznicích (10). Vznik a především základní koncepci probace a mediace v naší zemi do značné míry ovlivnilo založení katedry sociální práce na FF UK. Studenti a učitelé založili v roce 1994 Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici v současné době působící pod názvem Sdružení pro probaci a mediaci v justici. Sdružení se stalo významnou platformou k realizaci aktivit a projektů, které přispěly k institucionálnímu zakotvení probace a mediace v naší zemi a ovlivnily jejich stávající podobu (10). Nový a velice široký rámec pro uplatnění alternativních forem řešení trestních věcí byl postupně budován od roku 1993. Současný stav a východiska do roku 2000, č. 341/1994 byla s účinností 01. 01. 1996 vytvořena při okresních i krajských soudech systemizovaná místa probačních úředníků. Završením uvedeného vývoje bylo schválení zákona o Probační a mediační službě v roce 2000 /zákon č. 257/2000 Sb. (příloha č. 1) a zahájení její činnosti k 01. 01. 2001 (18).

1.1 POPIS ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1.1 Probace

Probací se rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným. Především jde o takzvaný probační dohled, což je vlastně kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody. Probační úředník se snaží motivovat klienta, aby řešil problémy související s jeho trestnou činností například: náhrada škody, urovnání konfliktů s poškozeným. Zároveň pomáhá klientovi

vytvářet podmínky pro reintegraci do společnosti. Dohled probíhá formou konzultací probačního pracovníka s klientem (9).

1.1.2 Probační úředník

Úředník Probační a mediační služby vykonává v trestním řízení dohled nad obviněným spočívající jednak v pozitivním vedení a pomoci obviněnému a jednak v kontrole jeho chování a v případech, kdy dohled nebyl uložen, provádí úkony směřující k tomu, aby obviněný vedl řádný život. Probační úředník může být státním zástupcem a v řízení před soudem předsedou senátu pověřen zjišťováním informací o osobě obviněného a jeho sociálních poměrech a vytvářením podmínek pro rozhodnutí o schválení narovnání a o podmíněném zastavení trestního stíhání. V řízení před soudem může vykonávat jednotlivé úkony výkonu rozhodnutí zejména v těchto případech: -kdy byl uložen trest nespojený s odnětím svobody - kdy odsouzený byl z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn - při výkonu jednotlivých druhů ochranného opatření (4).

1.1.3 Probační dohled

Dohled je především kontrola dodržování podmínek trestu, které soudce nebo státní zástupce uložil. Probační úředník nabízí obviněnému nebo odsouzenému pomoc při řešení problémů jako jsou například hledání a udržení si práce, zprostředkování možnosti léčby závislostí nebo řešení zadluženosti, včetně toho, jak uhradit škodu způsobenou trestným činem. V rámci dohledu je obviněný nebo odsouzený probačním úředníkem veden k převzetí odpovědnosti za své chování a k řešení následků trestné činnosti (17).

1.1.4 Probační plán dohledu

Specifikuje obsah dohledu v rámci uloženého alternativního trestu, vychází z povinností a omezení, které byly pachateli uloženy soudem, a současně respektuje jeho potřeby, zájmy a reálnou životní situaci. Plán stanovuje konkrétní krátkodobé i dlouhodobé kroky a úkoly, které pachatel musí plnit nebo je realizovat na základě

spolupráce s pracovníkem PMS. Obsah plánu směřuje k posílení možností, aby pachatel byl schopen žít život v souladu se zákonem, předešlo se dalšímu protiprávnímu jednání a byly zohledněny potřeby poškozených (22).

1.1.5 Obviněný

Obviněný je ten proti komu bylo zahájeno trestní stíhání. Trestní stíhání se zahajuje usnesením o zahájení trestního stíhání a trvá až do právní moci rozsudku (5).

1.1.6 Obžalovaný a odsouzený

Po podání obžaloby u soudu se obviněný nazývá obžalovaný a po té co je pravomocně odsouzen, též odsouzeným (25).

1.1.7 Přínos probace

Probace přispívá k odstranění příčin trestných činů. Je schopna flexibilně reagovat na měnící se situaci a nabízet různá řešení. Omezuje recidivu trestné činnosti. Probační činnost má velkou škálu možností efektivní reakce na spáchaný trestný čin (15). Dosahuje toho především vytvářením podmínek pro alternativní řešení trestních věcí. Probační práce je orientována tak, že dovoluje individualizovat přístup ke každému jedinci a zároveň pojmout jeho situaci komplexně v celé širší přesahující problém vymezený právní kvalifikací trestného činu. Pachatel je ušetřen škodlivých důsledků výkonu trestu odnětí svobody. Není vystaven zkušenostem z tohoto trestu, které by je učinily zahořklým, nepřátelským vůči společnosti. Pachatel zůstává ve společnosti a má možnost udržet si své svazky s rodinou i širším sociálním okolím. V principu může vést normální život a učit se přebírat na sebe odpovědnost. Pachateli se v jeho úsilí a docílení nápravy dostává účinné pomoci ze strany probačního úředníka (27).

1.2 MEDIACE

Snahou PMS je zprostředkovat řešení konfliktu mezi pachatelem a obětí. Je možné se souhlasem obou těchto stran uskutečnit společné setkání za účelem odstranění

nepříznivých důsledků trestné činnosti pro poškozeného. Toto jednání (mediace mezi obětí a pachatelem) probíhá za přítomnosti třetí osoby – zprostředkovatele, pracovníka PMS ČR. Mediace umožňuje oběma stranám otevřeně se vyjádřit ke všemu, co trestnou činností bylo způsobeno, a pokusit se vzniklý konflikt urovnat. Výsledkem, takového jednání může být dohoda o řešení vzniklých následků. Tyto následky mohou být morální (ostuda na veřejnosti, dotčení důležitých zásad, obavy z nepochopení) nebo materiální (ztráta peněz, rozbitá věc) či zdravotní (12) a psychické (poškozené zdraví, deprese). Uzavřená dohoda slouží jako podklad pro rozhodování státního zástupce nebo soudce. Mediace tedy umožňuje obviněnému plně si uvědomit, co oběti způsobil. Mediace přispívá k tomu, aby pachatel mohl s větším pochopením převzít odpovědnost za vzniklé škody a domluvit způsob jejich odčinění (omluva, náhrada škody). Poškozený má možnost vyjádřit své potřeby, sdělit pachateli co všechno mu způsobil a aktivně se podílet na odčinění újmy vůči vlastní osobě. Využívá se také účinné lítosti. Jedná se o zvláštní případ zániku trestní odpovědnosti. Okolnosti nastávají po spáchání trestného činu, ale dříve než o něm bylo pravomocně rozhodnuto. Smyslem účinné lítosti je ochrana důležitých veřejných zájmů tím, že je pachatel pod slibem beztrestnosti veden k tomu, aby škodlivým následkům své činnosti zamezil, nebo je napravil (7).

1.2.1 Zásady mediace

Základní principy mediace jsou dobrovolnost v účasti stran na mediaci. Diskrétnost k informacím sděleným v mediaci. Respektování potřeb jedné i druhé strany, Rychlost. Nestrannost- mediátor nehodnotí, nekritizuje a je objektivní. Neveřejnost- mediaci probíhá pouze za přítomnosti stran a mediátora, další osoby se mohou účastnit za souhlasu obou stran. Nezávislost- mediátor nemá ke stranám mediace žádný osobní vztah, neposkytuje krom mediace jiné služby. Bezplatnost- mediaci je poskytována jako bezplatná sociální služba (9).

1.2.2 Příprava a průběh mediace

Společné jednání je výsledkem předchozích individuálních jednání s poškozeným a obviněným. Účastníci mají právo pozvat si k mediačnímu jednání další

osoby - podporovatele. Přítomnost těchto osob musí být přijata oběma stranami. Právo přizvat další osoby k mediačnímu jednání má i pracovník PMS. Úkolem mediátora je zajištění principu vyváženosti obou stran mediace (23).

1.2.3 Mediátor

Je prostředníkem mezi stranami trestního sporu, který pomáhá, vede a organizuje smířčí proces a je nápomocen k dosažení vzájemné přijatelné dohody. Jeho postavení vůči stranám sporu je vyvážené a neutrální vůči předmětu sporu (22). Stěžejním úkolem mediátora je již od prvního kontaktu motivovat strany ke spolupráci, k aktivní účasti na řešení věci vlastními silami. O významu mediace musí být přesvědčen především samotný mediátor.

Během společného jednání mediátor napomáhá klientům (poškozenému, obviněnému) vzájemně komunikovat, otevírat společná témata, vyjasňovat sporné oblasti, podporuje strany v aktivním hledání způsobu řešení celého případu a objasňuje vyváženým přístupem trestně právní kontext prováděné mediace (16).

1.2.4 Činnost mediátora

Úkolem mediátora je zajištění principu vyváženosti obou stran mediace. Stěžejním úkolem mediátora je již od prvního kontaktu motivovat strany ke spolupráci, k aktivní účasti na řešení věci vlastními silami. O významu mediace musí být přesvědčen především samotný mediátor (16).

1.2.5 Vhodné případy k mediaci

Jedním z nejdůležitějších předpokladů pro vytipování vhodného případu je doznání pachatele a jeho ochota napravit důsledky činu. Další z často zmiňovaných kritérií předpokládá, že vhodnějším případem k mediaci bude situace, kdy se oběť a pachatel znali před spáchaným činem a celá událost je vyústěním určitého konfliktu, k němuž mezi nimi došlo. Nejčastěji jde o konflikty mezi sousedy, v místní komunitě či rodinách. Mezi vhodné případy můžeme zařadit také trestné činy spáchané prvopachatelem (28). Lze předpokládat, že nezkušený pachatel bude spíše projevovat

upřímnou snahu po nápravě a odstranění způsobené újmy. Dalším kritériem bývá věk pachatele. Konfrontace s následky trestného činu, přímé setkání s obětí a náprava způsobené újmy může mít na mladistvého hluboký výchovný dopad a tím významně snížit riziko opakování trestné činnosti (8).

1.3 VÝBĚR VHODNÝCH PŘÍPADŮ

Činnost v přípravném řízení může být střediskem PMS zahájeno teprve poté, co bylo sděleno obvinění konkrétnímu pachateli a toto středisko se o vhodném případě dozvědělo. Podnětem k činnosti přichází od policejního orgánu či státního zastupitelství, popřípadě soudu. Středisko PMS může kontaktovat se žádostí o spolupráci i obviněný či poškozený nebo jejich blízcí (29). PMS usiluje o zahájení činnosti v co nejranější fázi trestního řízení, nejlépe bezprostředně po zahájení trestního stíhání. V některých případech zvláště pak u závažnějších trestných činů je vhodné vstupovat do případu později, zejména s ohledem na potřeby a zájmy oběti trestného činu. V rané fázi trestního řízení lze předpokládat vyšší míru motivace ke spolupráci ze strany pachatele. U méně závažných trestných činů je včasný vstup do případu v zájmu oběti, která tak má možnost co nejdříve po spáchání činu získat morální a materiální satisfakci (22).

1.3.1 Přípravné řízení

V přípravném řízení se nabízí široký prostor pro mediační a probační aktivity, které jsou v praxi využívány. Nejčastěji je probační úředník aktivní při přípravě podkladů pro rozhodnutí soudu. Nejsou-li v konkrétním případě shledány důvody vazby, může soud ponechat obviněného na svobodě nebo ho propustit z vazby, jestliže, je za obviněného přijata záruka občanského sdružení nebo důvěryhodné osoby nebo obviněný dá písemný slib, že povede řádný život a že splní povinnosti a omezení, která mu budou uložena. Jedním s těchto omezení může být povinnost, být v kontaktu s probačním úředníkem a účastnit se například na výchovných a léčebných programech (16).

CÍLE PMS

1.3.2 Integrace neboli inkluze pachatele

Znamená zapojení pachatele do běžného života společnosti bez dalšího porušování norem a zákonů společnosti. Potvrzením úspěšnosti bez dalšího dosažení tohoto cíle je obnovení respektu pachatele k právnímu stavu společnosti a nalezení uplatnění a seberealizace ve společnosti (21).

Inkluze obecně znamená nejen formální zahrnutí do společnosti nebo organizace, nýbrž také přijetí ze strany ostatních členů skupiny. Vyžaduje změnu postoje od rezignovaného „musíme je vzít mezi sebe“ k uvědomění, že každý člověk je nějak odlišný (3).

1.3.3 Participace poškozeného

Zapojení poškozeného do procesu řešení následků trestné činnosti a procesu jejich odškodnění. Díky účasti poškozeného na tomto procesu by mělo dojít nejen k rychlému řešení následků trestného činu, ale i ke snížení případných obav poškozeného z pachatele a jeho dalšího chování, kterému poškozený často nerozumí. V případě efektivního naplnění tohoto cíle je u oběti znovunastolení pocit relativního bezpečí v životě a obnovena důvěra v systém trestní spravedlnosti v naší zemi (26).

1.3.4 Ochrana společnosti

Smyslem je prevence před další kriminalitou, a to účinným řešením konfliktních situací spojených s trestným činem. Myšlena je též ochrana společnosti ve smyslu efektivního zajištění uložených opatření a alternativních trestů (10)

1. 5 ZÁKLADY A PRINCIPY ČINNOSTI PMS

Při práci úředníků a asistentů s klientem, kteří se dostali do kontaktu s PMS v rámci probace nebo mediace, je nutné, aby byly dodržovány následující zásady a principy.

Důstojné jednání

Způsob práce PMS s klienty musí být v souladu se základními lidskými právy a musí respektovat jejich důstojnost a autonomii.

Zákonnost

Postup pracovníků a asistentů PMS při výkonu probace a mediace musí být v souladu s příslušnými zákony.

Priměřenost a intervence

Míra zásahu pracovníků PMS vůči pachateli nesmí překročit rozsah a obsah pravomocného rozhodnutí soudu nebo státního zastupitelství.

Transparentnost

PMS zajišťuje dostatečnou informovanost orgánů činných v trestním řízení o průběhu práce s klientem i to, aby byly klientům poskytnuty srozumitelné informace o systému a právním prostředí, ve kterém se v důsledku události trestného činu ocitli (17).

Individualizace

Pracovníci PMS při práci s klienty zohledňují jejich individuální potřeby, zájmy a rovněž okolnosti případu.

Včasná intervence

PMS se snaží o kontakt s klienty v co nejranější fázi trestního řízení.

Vyváženost

PMS prosazuje vyvážený přístup k zájmům a potřebám obviněných, poškozených i společnosti za účelem nalézt vzájemně přijatelné řešení případu (18).

Motivace

PMS usiluje o aktivní přístup a účast klientů při řešení následků trestné činnosti. Pachatele podporuje při hledání kompetencí a zdrojů, které mu umožní změnit jeho dosavadní chování, jež ho přivedlo do konfliktu se zákonem. Poškozený nabízí možnost stát se aktivním subjektem, který může mít vliv na podmínky a způsob vlastního odškodnění (10).

1.4 PMS ČR A JEJÍ MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ V RÁMCI TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

PMS ve svých činnostech uvádí do praxe princip tzv. restorativní justice, která trestný čin nechápe jen jako prosté přestoupení trestně právní normy, ale také jako sociální událost, jež ovlivnila život jejich přímých účastníků a v širším rozsahu i život příslušné komunity. Při řešení jeho následků je nutné vzít do úvahy nejen zájmy a potřeby pachatele, ale i oběti, a společenství osob, v němž se pohybují. Prostřednictvím vyváženého přístupu ke všem zainteresovaným stranám konfliktu je potom úkolem služby napomoci hledat přijatelné řešení v souvislosti s trestním řízením (11).

V současné době mají úředníci a asistenti služby možnost aktivně vstupovat do celého procesu trestního řízení, tedy prakticky od momentu zahájení trestního stíhání, až do doby skončení výkonu trestu I přes tuto možnost je obecně více kladen důraz na možnost zvýšení počtu trestních věcí skončených v co nejranějším stádiu trestního řízení, tedy v rámci alternativních způsobů. Stejně tak je v rámci snahy snížit počet odsouzených ve věznicích patrný zvýšený zájem využívat možnost upuštění od potrestání a podmíněného upuštění od potrestání s dohledem a ukládání alternativních forem trestů, a to zejména u prvopachatelů, mladistvých a pachatelů méně závažných trestných činů (21).

1.4.1 Principy restorativní justice

Každá konfliktní událost a každý spáchaný čin je specifický, proto nelze stanovit žádný univerzální program a techniku (15).

Respekt- pro restorativní justici je respekt jednou z klíčových hodnot. Je projevován nejen vůči oběti a dalším postiženým osobám, ale i pachateli.

Odpovědnost- pachatel trestného činu je odpovědný za způsobenou újmu a restorativní proces posiluje jeho motivaci k obnově narušených vztahů.

Dialog- programy a techniky restorativní justice jsou založeny na různých formách dialogu mezi stranami konfliktu, pachatelem mezi obětí, a dalšími zainteresovanými osobami.

Participace- restorativní justice usiluje o aktivní zapojení všech účastníků trestného činu, jejich blízkých a zástupců. Řešení celé události je v rukou těch, kterých se týká, nikoli v rukou formální autority (27).

Vyváženost- restorativní justice hledá znovu nalezení rovnováhy v komunitě. Vyvažuje zájmy zúčastněných a hledá řešení přijatelné pro všechny strany. Princip vyváženosti nerelativizuje spáchaný čin ani jeho následky, za něž nese odpovědnost pachatel.

Dobrovolnost- participace účastníků události trestného činu je v restorativní justici vždy založena na dobrovolnosti. Žádný z účastníků, pachatele nevyjímaje, nesmí být k účasti donucen.

Pospolitost- restorativní justice usiluje o zapojení členů komunity, kde oběť a pachatel žijí. Nevnímá událost trestného činu jako oddělený a izolovaný akt, který byl pouze soukromou záležitostí jeho aktérů.

Individualita- jedinečnost každého člověka je v restorativní justici vždy vyvažována ve vztahu k pospolitosti. Oba principy musí platit současně. Restorativní proces podporuje ve vzájemné pospolitosti rozdílnost a individualitu každého z nás (23)

Historicky trvající sociálně patologický jev je kriminalita. Jedná se o narušení obecně zavedených a majoritně akceptovaných pravidel společenského života. Vzhledem k důležitosti základních norem chránící základní zásady fungující

společnosti, jsou tyto základní standardy ve společnosti vyjádřeny právem a chráněny státní mocí (3).

1.5 VYMEZENÍ POJMŮ TRESTNÉ ČINY

1.5.1 Přechiny a zločiny

Trestné činy se dělí na přechiny a zločiny.

Přechiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let (30).

Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přechiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (4).

1.6 ALTERNATIVNÍ TRESTY

Přechodem k základním demokratickým principům a zásadám právního státu ve druhé polovině 90. let 20. století zaznamenala rovněž česká trestní politika, tedy i jednotlivé způsoby a formy trestání pachatelů trestných činů, výrazných změn. Jednalo se především o posílení zásad humanizmu v přístupu k delikventním osobám, včetně zrušení trestu smrti a jeho nahrazení trestem odnětí svobody na doživotí, dále zakotvení zákazu krutého a nelidského zacházení, zároveň i zákazu ponižování lidské důstojnosti při zajištění výkonu trestu a v neposlední řadě také zakotvení nových forem, tzv. alternativních trestů, tj. trestů nespojených s bezprostředním odnětím svobody pachatele a dalších institutů, jež v sobě kombinují prvky tzv. restorativní justice (7).

V této části mé práce jsem se rozhodla popsat všechny druhy trestů obsažených v trestním zákoníku České Republiky.

1.7 TRESTNÍ ZÁKONÍK 2011 (ZÁKON Č. 40/2009 SB.)

§ 52

Druhy trestů

(1) Za spáchané trestné činy může soud uložit trest

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění (25).

1.7.1 Druhy trestů- popis

Odnětí svobody

Nepodmíněný trest odnětí svobody se ukládá nanejvýš na dvacet let.

Podmíněný trest odnětí svobody

Ukládá se za trestné činy u níž horní hranice trestní sazby, která nepřevyšuje pět let. U trestu odnětí svobody může dojít v odůvodněných případech k jiné sankci, která není spojena s odnětím svobody, pak tedy mluvíme o podmíněném odložení výkonu trestu odnětí svobody od dvou do tří let s probačním dohledem (14).

Domácí vězení

Trest domácího vězení je poměrně nový alternativní trest. Do praxe byl zaveden s účinností od 1. 1. 2010. V důsledku to znamená omezení osobní svobody pachatele a za stanovených podmínek ho ponechává na svobodě a to v rozsahu až na dva roky. Tento trest lze ukládat jak mladistvým, tak i dospělým. V trestním zákoníku se jedná o druhý nejpřísnější trest. Odsouzený musí učinit písemný slib, že se bude zdržovat v určené době soudem v místě svého obydlí. Většinou to bývá ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, tuto dobu lze soudem upravit tak, aby výkon trestu nebránil v zaměstnání odsouzeného, lékařské péči a popřípadě může soud odsouzenému povolit účast na bohoslužbách i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. Další z povinností odsouzeného jsou dostavit se k projednání podmínek výkonu trestu do střediska probační a mediační služby a spolupracovat po celou dobu výkonu trestu, pravdivě informovat probačního úředníka o změnách v zaměstnání, bydlišti. Vždy telefonicky informovat probačního úředníka při opuštění obydlí v době povinnosti se v něm zdržovat zvláště z neodkladných důvodů návštěvy lékaře či hospitalizace. Následně se dostavit k probačnímu úředníkovi s dokladem o návštěvě lékaře. V případě kontroly probačním úředníkem poskytne pachatel veškerou svou potřebnou součinnost a umožní vstup probačního úředníka do obydlí a na jeho žádost prokáže svou totožnost. Probační úředník provádí kontrolu výkonu namátkovou návštěvou v obydlí odsouzeného. Odsouzený na základě rozhodnutí soudu musí uhradit náklady spojené s výkonem trestu a to 50 Kč na jeden den trestu domácího vězení. Odsouzený má možnost požádat o přerušení trestu a to ze závažných zdravotních důvodů, nebo rodinných důvodů. V případě že by byl výkon trestu odsouzeným porušen, soud určí náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok (25).

Změna v trestu Domácího vězení od 01. 01. 2012 v případě že by se odsouzený vyhýbal nástupu výkonu trestu, nebo jej bez závažných důvodů porušil,

může soud trest přeměnit a to tak že, za každý i jen započatý jeden den nevykonaného trestu domácího vězení se počítá za jeden den odnětí svobody (25).

Probační dohled

Probačního dohledu se týká také podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem- Parole.

Probační dohled vykonává úředník Probační a mediační služby ČR. Ten spočívá ve sledování a kontrole chování pachatele během zkušební doby podmíněného odsouzení či propuštění, čímž je zajištěna ochrana společnosti a také se snižuje riziko možnosti opakování trestné činnosti ze strany odsouzeného. Podmínky dohledu stanovuje trestní zákon a ty spočívají ve spolupráci odsouzeného s probačním úředníkem v rámci sjednaného probačního dohledu. Další povinnosti odsouzeného jsou: umožnit probačnímu úředníkovi vstup do svého obydlí, dostavit se k probačnímu úředníkovi ve stanovených lhůtách, informovat probačního úředníka ve změně svého bydliště a zaměstnání. Probační úředník jedenkrát za šest měsíců písemně informuje soud o průběhu dohledu. Pokud se odsouzený chová řádně a nepáchá trestnou činnost a dodržuje podmínky, rozhodne soud do jednoho roku po skončení zkušební doby podmíněného odsouzení, že se osvědčil a bude se na něj hledět jako by nebyl odsouzen. V opačném případě může soud rozhodnout o výkonu původně odloženého trestu odnětí svobody, nebo o prodloužení zkušební doby, nejvýše ale o dva roky tak, aby její délka nepřekročila pět let (7).

Obecně prospěšné práce (OPP)

Je jednou z možností odsouzeného odpracovat si svůj trest, vlastní aktivitou a tak napravit své trestné jednání. Úspěšně vykonané OPP přinášejí prospěch jak společnosti, tak odsouzenému, který v případě vykonaných trestu pokračuje ve svém životě. Jedná se o alternativní trest, který může soud uložit v rozsahu 50- 300 hodin pro dospělé a 50- 150 hodin pro mladistvé za nedbalostní trestný čin, nebo úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Soud rozhoduje o uložení trestu obecně prospěšných prací rozsudkem, nebo trestním příkazem. Po té vydává usnesení, kterým

nařizuje výkon a místo OPP a konkrétní druh prací. Odsouzený je povinen vykonat trest obecně prospěšných prací ve svém volném čase nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu (2). Povinnosti odsouzeného jsou: spolupráce s probačním úředníkem, podávat informace o změnách (pracovní neschopnost, změna bydliště, změny v zaměstnání). Po výkonu trestu, nebo bylo-li od výkonu trestu pravomocně upuštěno, hledí se na pachatele jako by nebyl odsouzen, provádí se výmaz z rejstříku trestů. Nelze pominout finanční přínos této alternativy, která nezatěžuje stát vysokými náklady, jako věznění a přinášejí státu prospěch ve formě zdarma vykonané práce. Pokud se odsouzený bude výkonu trestu vyhýbat, nebo jej řádně vykonávat může soud rozhodnout o jeho přeměně na nepodmíněný trest odnětí svobody, přičemž každá neodpracovaná hodina se přemění na jeden den odnětí svobody (4).

Změna v trestu Obecně prospěšných prací od 01. 12. 2012

Odsouzený je povinen vykonat trest obecně prospěšných prací ve svém volném čase nejpozději do dvou let ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu.

V případě že by se odsouzený vyhýbal nástupu výkonu trestu, nebo jej bez závažných důvodů porušil, nebo v době výkonu trestu nevedl řádný život, může soud trest přeměnit a to na trest domácího vězení, přičemž každá i jen započatá hodina nevykonaného trestu veřejně prospěšných prací se počítá za jeden den domácího vězení (25).

Trest obecně prospěšných prací může zahrnovat:

- Stavební a jiné odborné práce: budování chodníků, demolice, opravy plotů, zahradnické a lesnické práce, svářečské práce, klempířské práce, opravy střech.

- Stavební a jiné pomocné práce: natírání plotů, údržba zeleně, výkopové práce, natěračské a malířské práce.

- Úklidové práce: úklid vozovek, chodníků, dětských hřišť, práce v lesích, odklizení sněhu, čištění vodních toků, mytí oken, likvidace černých skládek.

- Kancelářské a odborné práce: vytváření internetových stránek, drobné administrativní práce, překladatelské práce, výuka cizích jazyků (1).

Propadnutí majetku

Trest propadnutí majetku lze pachateli uložit v případě, kdy jej soud odsuzuje k výjimečnému trestu (jde o trest odnětí svobody od 15 do 25 let nebo doživotí) nebo k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za závažný úmyslný trestný čin, jímž pachatel získal nebo se snažil získat majetkový prospěch. Propadnutí majetku postihuje celý majetek nebo část, kterou určí soud. Výrokem soudu zaniká bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Vlastníkem propadlého majetku se stává stát (13).

Peněžitý trest

Tento trest má význam tehdy, když se pachatel snažil trestnou činností získat majetek druhé osoby pro svůj prospěch. Tento trest lze uložit samostatně, nebo vedle jiného trestu. Výše samotného trestu může být soudem stanovena dle závažnosti situace a dle osobních a majetkových poměrů pachatele. Výše je od 2000 Kč do 5000 000Kč. Částka musí být odsouzeným zaplacená do patnácti dnů ode dne, kdy byl soudem vyzván k její úhradě. V případě kdy odsouzený nemůže částku zaplatit, můžou mu být povoleny soudem splátky uloženého trestu tak, aby byla částka v plné výši uhrazena nejpozději do jednoho roku poté, co nabyl rozsudek právní moci. Pokud se objeví na straně odsouzeného neúmyslné překážky v úhradě peněžitého trestu, rozhodne soud o zproštění trestu. V opačném případě kdy stanovený trest bez jakéhokoli vážného důvodu nezaplatí ve stanovené lhůtě, rozhodne soud o jeho povinnosti vykonat náhradní nepodmíněný trest odnětí svobody, jehož výměra nesmí převažovat dva roky. Dle stejných pravidel soud postupuje v případě, kdy odsouzený uhradí pouze část z uloženého trestu. Odsouzený má možnost výkon náhradního trestu odvrátit, pokud, zaplatí soudu peněžitý trest, nebo jeho část ve stanovené výši (11).

Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty

Tímto trestem lze postihnout pachatele tehdy, jen jde-li o věc nebo jinou majetkovou hodnotu náležející pachateli. Tíká se věcí, kterých bylo užito ke spáchání trestného činu, nebo byly, určeny ke spáchání trestného činu, kterou pachatel získal trestným činem,

nebo jako odměnu za něj. Uvedeným druhem trestu nelze postihnout věci, které byli, získány pachatelem a jeho trestnou činností a nenáleží poškozenému (24).

Zákaz činnosti

Pokud se pachatel dopustí trestného činu v souvislosti s určitou činností, může mu být soudem uložen tento trest. Trest zákazu činnosti lze kombinovat s jinými tresty. Samostatný trest zákazu činnosti se udává na dobu od 1 roku do 10 let. V praxi se může jednat např. o zákaz řízení motorových vozidel všeho druhu. A to osobě, která způsobila škodu na zdraví v důsledku řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, nebo návykové látky. Zákaz činnosti se vztahuje na osoby, mající hmotnou odpovědnost například, které pracovali jako pokladní a přisvojili si hotovost z pokladny svého zaměstnavatele. Děle pak na osobu pracující s mládeží a došlo z jeho pozice k pohlavnímu zneužívání svých svěřenců, například učitel (7).

Zákaz pobytu

V případě tohoto trestu je pachateli zakázán pobyt na vymezeném místě v rámci území ČR, vyjma místa jeho trvalého pobytu. Ve výjimečných případech například: nezbytná návštěva lékaře, státního úřadu, může policejní orgán povolit na omezenou dobu výskyt na místě, na které se stanovený zákaz vztahuje. Zákazem pobytu lze postihnout cizince stejně jako občana ČR na dobu jednoho roku do pěti let (25).

Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Soud může uložit trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až na dobu trvání deseti let, pokud se pachatel dopustil úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce. Odsouzený je povinen spolupracovat s probačním úředníkem, který mu stanoví další postup dle probačního plánu. Například vykonávat stanovené programy sociálního výcviku a převýchovy a programy psychologického poradenství. Považuje-li to probační úředník za nutné, měl by se pachatel dostavovat v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce k určenému útvaru Policie České Republiky (28).

Ztráta čestných titulů a vyznamenání

Trest ztráty čestných titulů a hodností soud ukládá pachateli za úmyslný trestný čin spáchaný ze zvláště ze zavrženíhodných pohnutek k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dva roky. Odsouzený ztrácí vyznamenání, čestná uznání a jiné čestné tituly udělené dle vnitrostátních právních předpisů (25).

Ztráta vojenské hodnosti

Trest ztráty vojenské hodnosti soud ukládá pachateli za úmyslný trestný čin spáchaný ze zvláště ze zavrženíhodných pohnutek k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dva roky. Tento trest lze uložit vedle jiného trestu vzhledem k povaze spáchaného trestného činu vyžadující kázeň a pořádek v ozbrojených silách. Odsouzenému se snižuje hodnost v ozbrojených silách na hodnost vojína.

Vyhoštění

Alternativními tresty lze výrazným způsobem zasáhnout do svobody pohybu pachatele trestného činu a tuto svobodu omezit v rámci trestu vyhoštění z území ČR. Tento trest může soud uložit na dobu od jednoho roku do deseti let, nebo na dobu neurčitou cizímu státnímu příslušníkovi, kterému nebyl přiznán statut uprchlíka, kterému zde nebyl poskytnut azyl a nemá zde žádné rodinné zázemí (25).

2. CÍLE PRÁCE

V této bakalářské práci jsem si stanovila 2 cíle.

1. Zjistit nejčastěji uložené výkony trestů prováděné na svobodě v Tábořském regionu.
2. Zjistit místa výkonu alternativních trestů vykonávaných na svobodě.

3. METODIKA

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

Ke sběru dat v bakalářské práci byl zvolen kvantitativní a kvalitativní výzkum. V kvantitativním výzkumu (19) byla použita metoda dotazníku (příloha č. 2), která je nejčastější metodou kvantitativního výzkumu. Dotazník obsahoval 10 otázek, které byly vytvořeny podle potřeb výzkumu. Respondenti odpovídali na uzavřené a polouzavřené otázky.

V první části dotazníku jsem zjišťovala identifikační údaje, jednalo se o otázky 1-4 kde jsem zjišťovala pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání a jak dlouho pracuje dotazovaný u Policie ČR nebo v PMS.

Ve druhé části dotazníku měli respondenti možnost zaškrtnout v otázce číslo 5 jednu z 10 nabízených odpovědí. V otázkách číslo 6, 7, 8, 9, 10 měli respondenti ponechán prostor k vyjádření vlastního názoru.

V kvalitativním výzkumu byla použita metoda nestandardizovaného rozhovoru.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Dotazník byl rozdán na středisko Probační a mediační služby v Táboře a na Službu kriminální policie a vyšetřování se sídlem na Okresním ředitelství Policie ČR v Táboře.

Dotazníků bylo rozdaných celkem 33 a navracených 31. Z okresního ředitelství policie ČR v Táboře se mi vrátilo 27 vyplněných dotazníků z 29 rozdaných. Z probační a mediační služby byla návratnost 4 vyplněných dotazníků ze 4 rozdaných. Návratnost je tedy 83,8%. Výzkumu se zúčastnilo 31 respondentů z toho 24 mužů a 7 žen.

Dotazníky jsem rozdávala osobně. Výzkum probíhal od ledna do března 2012. Výsledky šetření jsou zpracovány v grafech.

Nestandardizovaného rozhovoru se zúčastnili 4 oslovení respondenti. Informace jsem získala ze spisové dokumentace Probační a mediační služby v Táboře. Náhodně byli, vybráni 4 osoby, které umožňují odsouzeným výkon trestu na svobodě.

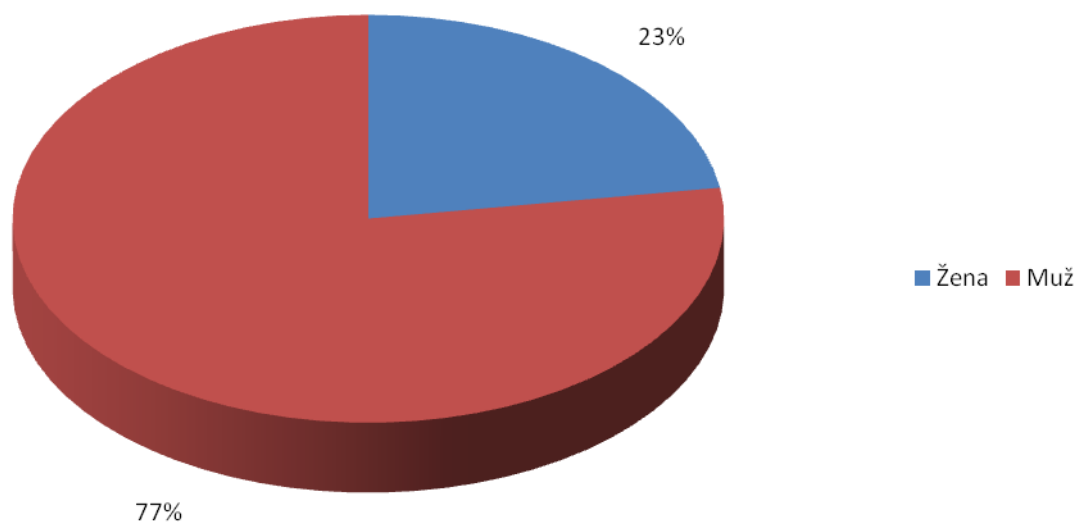
3. 3 Zpracování dat

Data byla zpracována v programu Excel 2007 a jsou uvedena v grafech.

4. VÝSLEDKY

4. 1 Výsledky dotazníků rozdaných veřejnosti

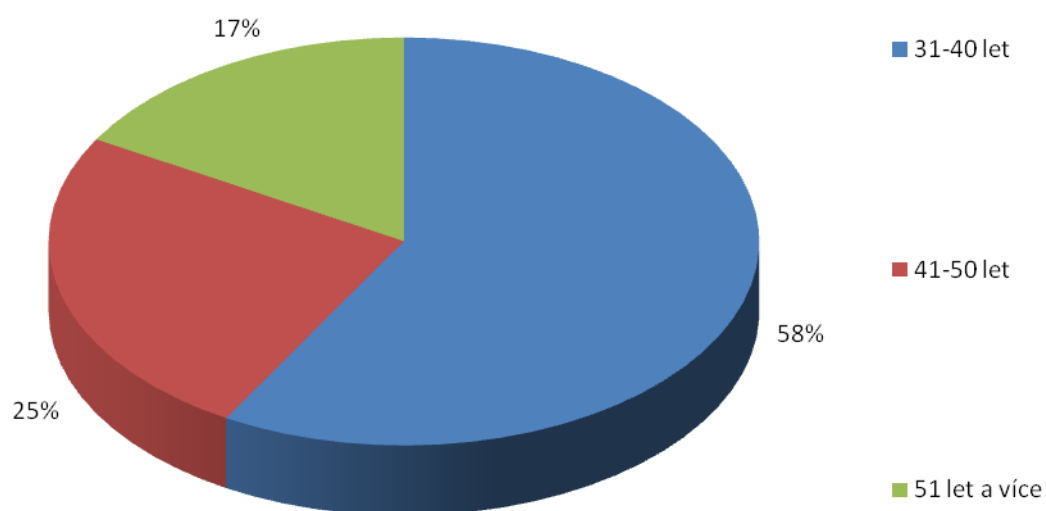
Graf č. 1 k otázce číslo 1. Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 31 respondentů (100%) bylo 24 mužů (77%) a 7 žen (23%)

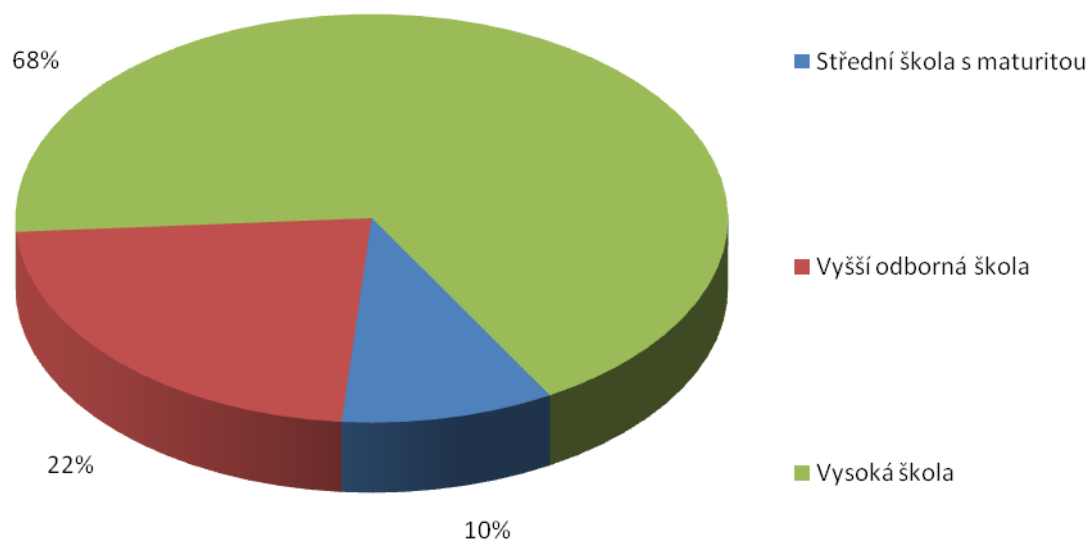
Graf č. 2 k otázce č. 2 Věkové rozdělení respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 31 respondentů bylo 0 respondentů (0%) ve věku do 20 let, 7 respondentů (23%) ve věku 21-30 let, 14 respondentů (45%) ve věku 31-40 let, 6 respondentů (19%) ve věku 41-50 let a 4 respondenti (13%) ve věku 51 let a více.

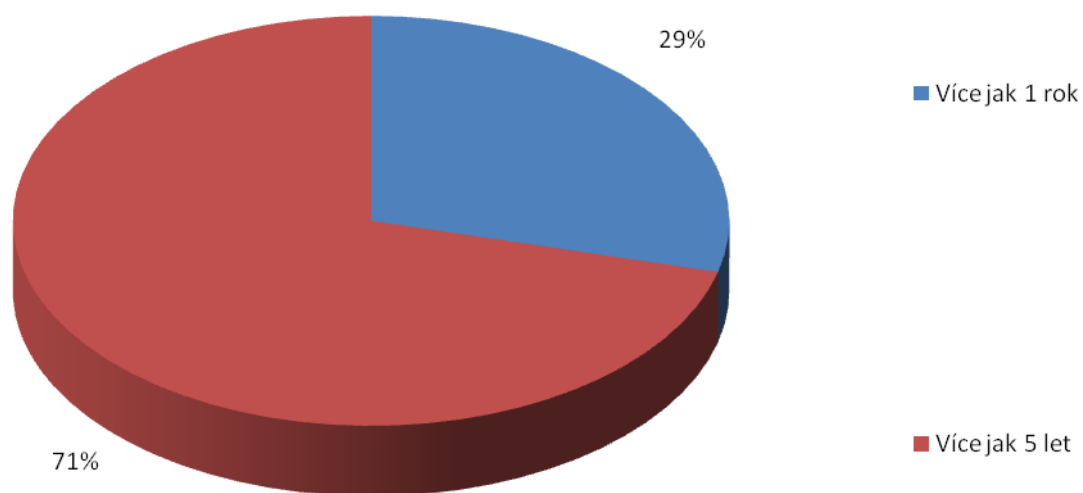
Graf č. 3 k otázce č. 3 Dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 31 respondentů, 3 respondenti (10%) vystudovali střední školu s maturitou, 7 respondentů (22%) má vyšší odborné vzdělání a 21 respondentů (68%) má vysokoškolské vzdělání.

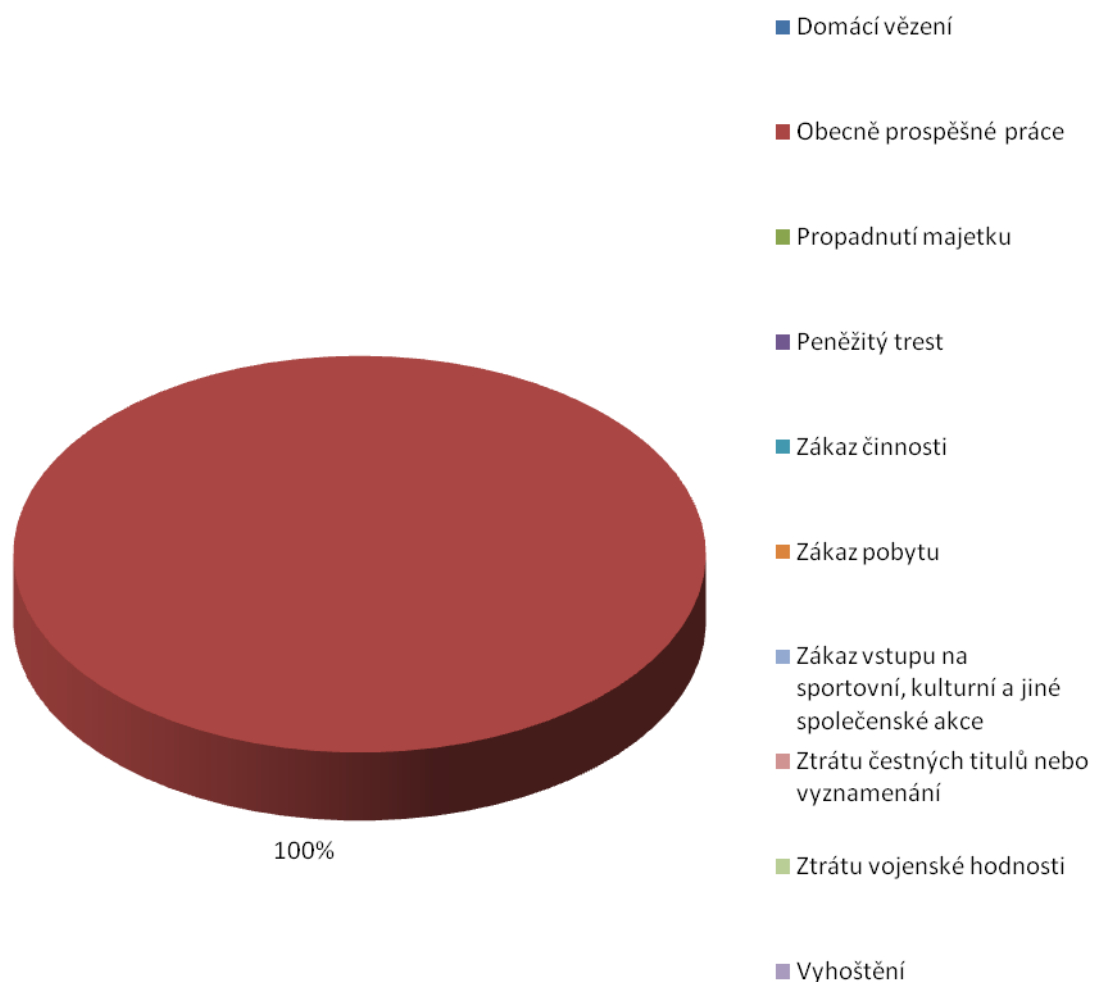
Graf č. 4 k otázce č. 4 Délka pracovního poměru?

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 31 respondentů bylo zaměstnáno u policie ČR, nebo v PMS 9 respondentů (29%) déle než 1 rok a 22 respondentů (71%) déle než 5 let.

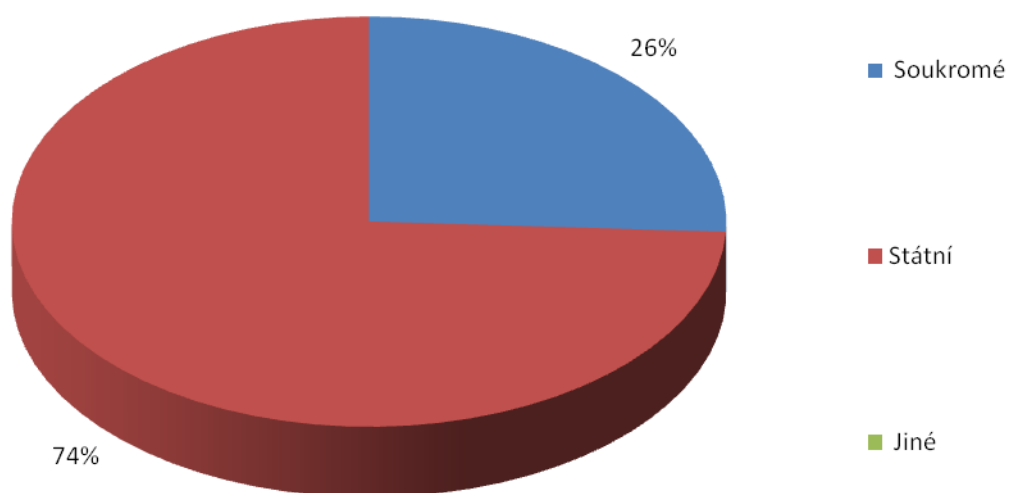
Graf č. 5 k otázce č. 5 Nejčastější alternativní trest

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 31 respondentů označilo za nejčastěji ukládaný alternativní trest Obecně prospěšné práce. (100%)

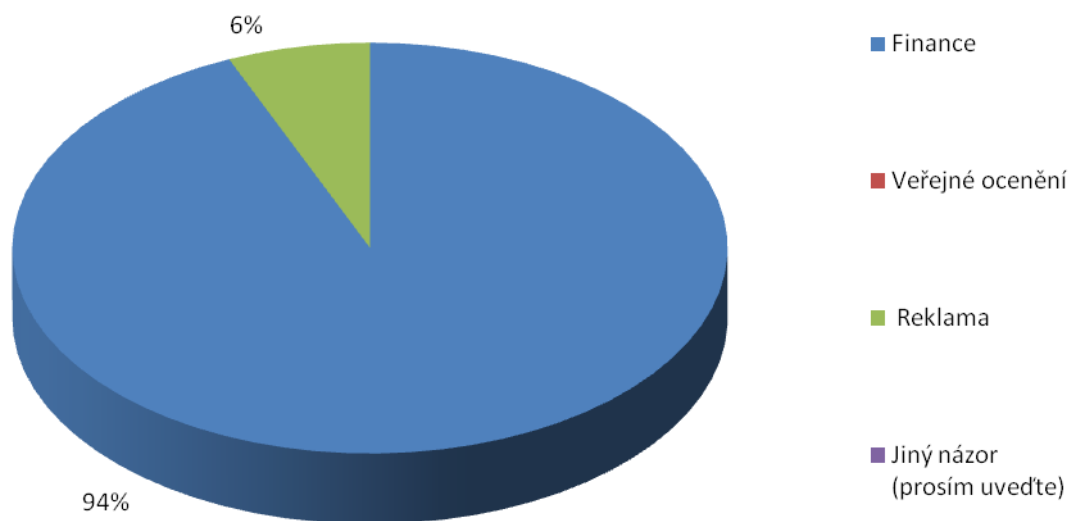
Graf č. 6 k otázce č. 6 Druhy firem

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 31 respondentů označilo otázku soukromé firmy 8 respondentů (26%) a otázku státní firmy 23 respondentů (74%)

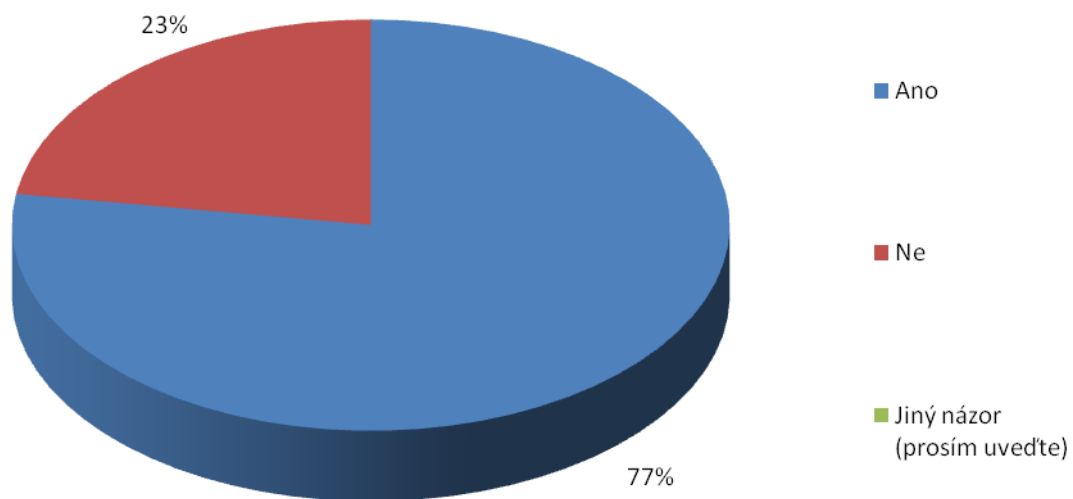
Graf č. 7 k otázce č. 7 Motivace vedoucích firem

Zdroj: Vlastní výzkum

Na tuto otázku zněla nejčastěji odpověď: finance 29(94%) a reklama 2(6%)

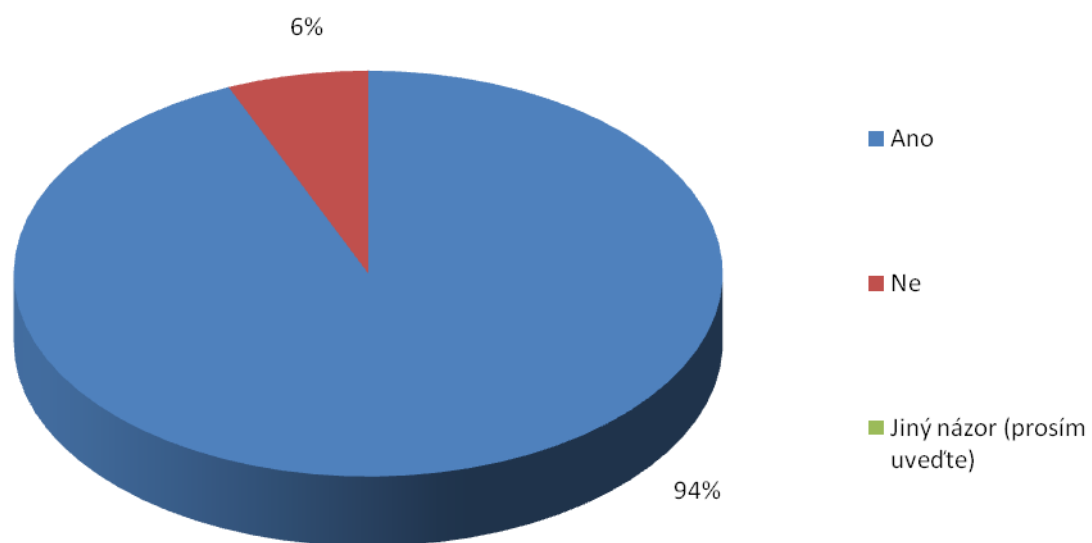
Graf č. 8 k otázce č. 8 Efektivnost trestu Domáciho vězení

Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce odpověděli respondenti ve 24 případech ano (77%) a v 7 případech ne (23%)

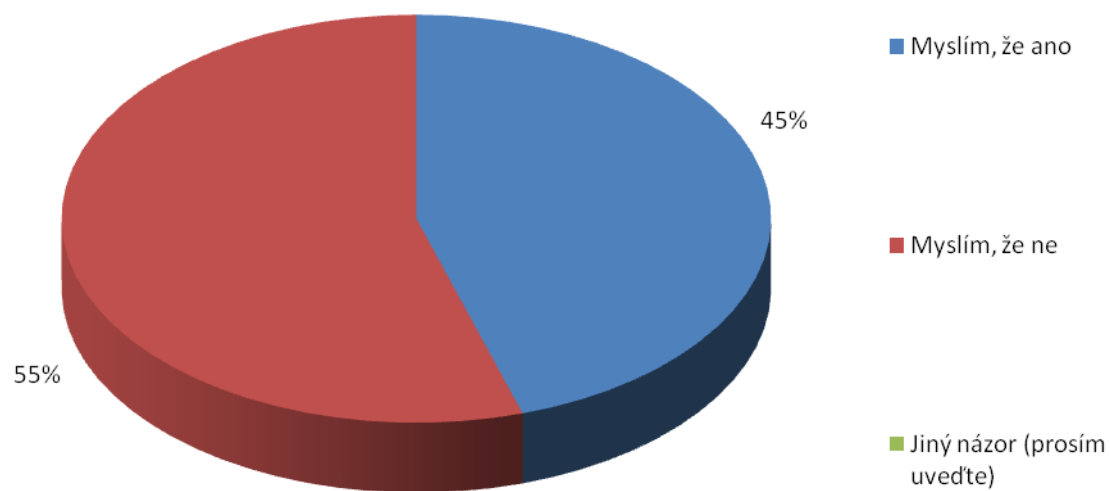
Graf č. 9 k otázce č. 9 Přínos mimosoudního řešení sporu

Zdroj: Vlastní výzkum

Z 31 respondentů odpovědělo na otázku, zda je přínosné mimosoudní řešení sporu ano 29 respondentů (94%) a ne 2 respondenti (6%)

Graf č. 10 k otázce č. 10 Účinnost trestu Obecně prospěšné práce

Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce odpověď: myslím si, že ano zazněla 14 (45%) a odpověď: myslím si, že ne 17 (55%)

4. 2 Výsledky rozhovorů

V druhé části výzkumu byl použit nestandardizovaný rozhovor se 4 respondenty, kteří umožňují výkon trestu obecně prospěšných prací.

Respondent číslo 1

Muž 51 let pracující jako tajemník na Městském úřadě v Chýnově, který má na starosti zaměstnávání a kontrolu odsouzených osob ve výkonu trestu obecně prospěšných prací.

Otázka číslo 1: Co vede firmy k tomu, že umožňují výkon trestu Obecně prospěšných prací?

Respondent odpověděl, že pro firmy tato činnost není zatěžující a pomáhá jim plnit práce, které nejsou mezi ostatními zaměstnanci oblíbené. Tedy zaměstnávání odsouzených osob je pro ně přínosné z hlediska financí, jelikož za práci nedostávají odsouzené osoby finanční odměnu.

Otázka číslo 2: Jaké práce nejčastěji odsouzené osoby vykonávají?

Na tuto otázku respondent odpověděl, že se nejčastěji jedná o výkopové práce, úklid komunikací, zametání chodníků, nebo sezonní práce dle potřeby města.

Otázka číslo 3: Souvisí s umožněním výkonu trestu odsouzeným osobám nějaké problémy ve firmě?

Občas se najde ve firmě pár zaměstnanců, kterým tyto osoby mohou vadit s hlediska toho, že nevědí, co mají od nich očekávat. Ale je to situace přechodná a nevyžaduje žádná opatření. Jinak si nejsem vědom žádných zásadních problémů.

Otázka číslo 4: Jak jste spokojení s dodržováním pracovních povinností a docházkou u odsouzených osob?

Samozřejmě se občas najde člověk, který nenastoupí vůbec do práce, nebo dochází velmi zřídka, ale takové osoby mi neřešíme a okamžitě kontaktujeme PMS, která podnikne kroky k nápravě. Záleží to pouze na konkrétní osobě, zda si chce trest odpykat co nejrychleji a relativně v poklidu, nebo zda chce mít další problémy a zbytečné protahování trestu.

Otázka číslo 5: Myslíte si, že díky tomuto trestu je náprava možná?

Bohužel ze své zkušenosti musím konstatovat, že nikoli. Samozřejmě jsou osoby, u kterých tento trest byl efektivní, ale většinou máme zkušenost s opakem. Je u nás pár osob, které se k nám opakovaně vrací, a myslím si, že jim to takto vyhovuje.

Respondent číslo 2

Žena (věk neuvádím) pracující jako resocializační pracovník v organizaci Auritus v Táboře. Tato organizace je zaměřena na pomoc lidem ohrožené drogou. Mimo jiné zde probíhají probační programy u mladistvých klientů, kteří byli obviněni z trestného činu a jsou v přípravném řízení a mají možnost upuštění od trestného opatření, pokud nastoupí a ukončí probační program a zároveň mají problémy se zneužíváním návykových látek. Zároveň zde umožňují výkon trestu OPP od 15 let věku.

Otázka číslo 1: Co vede firmy k tomu, že umožňují výkon trestu Obecně prospěšných prací?

V naší organizaci se zabýváme lidmi ohrožené drogou a samozřejmě tyto osoby někdy spáchají přestupek, za který jim byl uložen trest OPP. Často se nám stává, že k nám přicházejí osoby, které známe a, kteří využívali služeb naší organizace již dříve. Pomáháme, těmto lidem vykonat trest OPP v prostředí na, které jsou zvyklí a i činnosti vykonávají podobné, které dříve vykonávali v našem pracovním programu.

Otázka číslo 2: Jaké práce nejčastěji odsouzené osoby vykonávají?

Nejčastěji se jedná o práce na pracovních dílnách, úklidové práce jak v objektu tak mimo něj, dále to mohou být práce které si klient po zapracování a dodržování pravidel může vzít domů. Nejčastěji to se jedná o lepení a skládání propagačních materiálů, příprava na výroční zprávy a podobné činnosti.

Otázka číslo 3: Souvisí s umožněním výkonu trestu odsouzeným osobám nějaké problémy ve firmě?

V naší organizaci většinou osoby, které přicházejí k nám na výkon obecně prospěšných prací známe a víme co od nich můžeme očekávat. Žádné větší problémy jsme nezaznamenali.

Otázka číslo 4: Jak jste spokojení s dodržováním pracovních povinností a docházkou u odsouzených osob?

Většinou nemáme problémy, ale samozřejmě se někdy vyskytnou. Když taková situace nastane, ohlásíme to pracovníci PMS, která podnikne další kroky.

Otázka číslo 5: Myslíte si, že díky tomuto trestu je náprava možná?

Jelikož pracuji s lidmi ohrožené drogou, tak si myslím, že tento trest nestačí k nápravě člověka. Snad pro osoby, které se dostali do situace pro život nelehké a spáchali přečin, kterého upřímně litují. Tam si nápravu umím představit.

Respondent číslo 3

Muž 41 let pracující jako vedoucí Botanické zahrady v Táboře. Tato organizace je jednou z mála, která pravidelně umožňuje výkon OPP.

Otázka číslo 1: Co vede firmy k tomu, že umožňují výkon trestu Obecně prospěšných prací?

Naše botanická zahrada je poměrně velké rozlohy a každý kdo pomůže, je u nás vítán. Samozřejmě v dnešní době se asi každá firma potýká s nedostatkem finančních prostředků a každá práce, za kterou nenáleží finanční odměna, je pro nás velkým přínosem.

Otázka číslo 2: Jaké práce nejčastěji odsouzené osoby vykonávají?

Především se jedná o údržbu travnatých ploch, údržbu záhonů, zalévání a veškeré práce s pjaté s údržbou botanické zahrady.

Otázka číslo 3: Souvisí s umožněním výkonu trestu odsouzeným osobám nějaké problémy ve firmě?

Za dobu co, umožňujeme, výkon trestu OPP jsem se nesetkal se žádnými problémy.

Otázka číslo 4: Jak jste spokojení s dodržováním pracovních povinností a docházkou u odsouzených osob?

To záleží na individuálním člověku. Někteří jsou svědomití a svou práci si plní bez jakýchkoli problémů. Dále jsou tu osoby, se kterými se nemůžeme dohodnout, protože nechtějí, nebo nemají zájem.

Otázka číslo 5: Myslíte si, že díky tomuto trestu je náprava možná?

Dle mých zkušeností si myslím, že u někoho dojde k nápravě ihned, ale těchto případů je velmi málo. Většinou se nám tady opakují známé tváře, z toho plyne, že asi tento trest nebude příliš efektivní. Zase záleží na konkrétním člověku.

Respondent číslo 4

Muž 49 let pracující jako správce v G-Centru v Táboře. Tato organizace skýtá mnoho středisek poskytující sociální služby, jako jsou například: domov pro seniory, pečovatelské služby, odlehčovací služby, noclehárny, azylový dům a jiné.

Otázka číslo 1: Co vede firmy k tomu, že umožňují výkon trestu Obecně prospěšných prací?

Byli jsme osloveni PMS, zda bychom nechtěli s nimi spolupracovat a umožnit osobám výkon trestu OPP u nás. Nechceme zastírat, že se jednalo i o finanční stránku věci.

Otázka číslo 2: Jaké práce nejčastěji odsouzené osoby vykonávají?

U nás se jedná především o údržbové a úklidové práce v zahradě domova o seniory, dále využíváme pomoci těchto osob jako pomocné síly v kuchyňském zařízení a to především mytí nádobí. Samozřejmě si vybíráme osoby, které dostali trest OPP za jinou trestnou činnost majetkovou.

Otázka číslo 3: Souvisí s umožněním výkonu trestu odsouzeným osobám nějaké problémy ve firmě?

V některých případech jsem se setkal s nepatrnými problémy, jako byla obava zaměstnanců spolupracovat s těmito osobami. Ale časem se ukázalo, že to byli obavy neopodstatněné.

Otázka číslo 4: Jak jste spokojeni s dodržováním pracovních povinností a docházkou u odsouzených osob?

To souvisí s danou osobou. Někdy žádné problémy s dodržováním pracovních povinností a docházkou nejsou. A zase na druhé straně jsou a to hlavně s docházkou.

Otázka číslo 5: Myslíte si, že díky tomuto trestu je náprava možná? U některých osob si myslím, že náprava je možná. Ale opět to závisí na konkrétní osobě a jejím

životním standardem.

4. 3 Vyhodnocení rozhovorů s osobami umožňující výkon OPP

Respondenti		R1	R2	R3	R4
Odpovědi respondentů	Počet respondentů				
41- 50	2			1	1
51- 60	1	1			
Věk neuveden	1		1		
CELKEM	4				

Tabulky č. 1 věk respondentů

Z celkového počtu 4 respondentů bylo 2 v rozmezí 41- 50 let. Dalšímu respondentovi bylo v rozmezí 51- 60 let, u respondenta č 2 věk nebyl uveden.

Tabulka č. 2 Odpovědi na otázku č. 1

Co vede firmy k tomu, že umožňují výkon trestu Obecně prospěšných prací?

Respondenti		R1	R2	R3	R4
Odpovědi respondentů	Počet odpovědí				
Finance	4	1	1	1	1
CELKEM	4				

Z celkového počtu 4 respondentů, zněla odpověď na otázku č. 1 Finance

Tabulka č. 3 Odpovědi na otázku č. 2

Jaké práce nejčastěji odsouzené osoby vykonávají?

Respondenti		R 1	R 2	R 3	R 4
Odpovědi respondentů	Počet odpovědí				
Údržbové a úklidové práce	4	1	1	1	1
CELKEM	4				

Z celkového počtu 4 respondentů, zněla odpověď na otázku č. 2 Údržbové a úklidové práce.

Tabulka č. 4 Odpovědi na otázku č. 3

Souvisí s umožněním výkonu trestu odsouzeným osobám nějaké problémy ve firmě?

Respondenti		R1	R2	R3	R4
Odpovědi respondentů	Počet odpovědí				
Malé problémy	3	1	1		1
Žádné problémy	1			1	
CELKEM	4				

Z celkového počtu 4 respondentů, zněla odpověď na otázku č. 3 Malé problémy 3 a žádné problémy 1

Tabulka č. 5 Odpovědi na otázku č. 4

Jak jste spokojení s dodržováním pracovních povinností a docházkou u odsouzených osob?

Respondenti		R1	R2	R3	R4
Odpovědi respondentů	Počet odpovědí				
Problémy	4	1	1	1	1
CELKEM	4				

Z celkového počtu 4 respondentů zazněla odpověď na otázku č. 4 Někdy jsou problémy.

Tabulka č. 6 Odpovědi na otázku č. 5

Myslíte si, že díky tomuto trestu je náprava možná?

Respondenti		1 R	2 R	3 R	4 R
Odpovědi respondentů	Počet odpovědí				
Ne	4	1	1	1	1
CELKEM	4				

Z celkového počtu 4 respondentů, zazněla odpověď na otázku č. 5, ne 4.

5. DISKUZE

V teoretické části své bakalářské práci jsem chtěla přiblížit práci probační a mediační služby ČR. Snaží se zde poukázat a zároveň vysvětlit pojmy, které souvisí s činností PMS. Dále zde zmiňuji alternativní tresty, které jsou vyjmenovány a krátce popsány. PMS zajišťuje alternativní tresty, které nejsou spojeny s odnětím svobody. V souvislosti s tímto tématem bylo cílem zjistit nejčastěji ukládané alternativní tresty na Tábořsku. V první části výzkumu byla použita metoda dotazníku. Ve druhé části byla, použita metoda nestandardizovaného rozhovoru.

5. 1 Diskuze ke kvantitativnímu výzkumu

Tohoto výzkumu se zúčastnilo 31 respondentů z řad zaměstnanců Okresního ředitelství Policie ČR v Táboře a Probační a mediační služby v Táboře. Dotazník obsahoval 10 otázek. V úvodu dotazníku byli, uvedeny identifikační otázky. Jak vyplývá z grafu č. 1 výzkumu, se zúčastnilo 24 mužů (77%) a 7 žen (23%). V grafu č. 2 je uvedeno věkové rozpětí respondentů, ve věku 21- 30 let 7 respondentů (23%), ve věku 31- 40 let 14 respondentů (45%), ve věku 41- 50 let 6 respondentů (19%) a ve věku 51 let a více 4 respondenti (13%). Jak je patrné z grafu č. 3 nejvyšší dosažené vzdělání u dotazovaných respondentů je vysokoškolské (68%), nejméně pak střední s maturitou (10%), vyšší odborné vzdělání mělo 22% respondentů. V polovině dotazníku jsem se dotazovala na nejčastější alternativní trest, se kterým se respondenti ve své profesi setkávají. Bylo poskytnuto 10 možností, z nich všichni respondenti označili trest obecně prospěšných prací (100%). Jak vyplývá ze statistiky PMS za rok 2011, je tento trest na Tábořsku ukládán v 60% nejčastěji. Druhým nejčastějším alternativním trestem je podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s uloženým dohledem 25%. V další otázce jsem se dotazovala, zda firmy, které umožňují výkon alternativních trestů jsou státní, nebo soukromé. 23 respondentů odpovědělo, že firmy jsou státní 23%, 8

respondentů odpovědělo, že jsou soukromé 26%. Z dokumentů PMS, do kterých jsem měla možnost nahlédnout, vyplývá, že v ČR jsou registrovány tři typy organizací pro výkon obecně prospěšných prací. Prvním typem jsou právní formy neziskových organizací, do nichž můžeme zařadit církve, nadace, občanská sdružení. Druhým typem jsou neziskové organizace bez právní subjektivity, mohou sem patřit zájmové sdružení právnických osob, komory, družstva. Třetím typem jsou netypické formy neziskových organizací, jako jsou akciové společnosti, společnosti s ručením omezením. Organizace spravované státem, nebo obcemi jsou příspěvkové organizace, státní fondy a veřejnoprávní instituce. Na Táboře se jedná o v největší míře o samotné obecní a městské úřady, které umožňují výkon obecně prospěšných prací, dále pak o církevní organizace a neziskové organizace prvního typu. Graf číslo 7, nám ukazuje odpovědi na otázku: Co vede firmy k tomu, aby umožňovali výkon trestu OPP. 29 (94%) respondentů odpovědělo finance a 2 (6%) respondenti reklama. V otázce číslo 8 jsem se dotazovala, zda trest domácího vězení je efektivní. Graf č. 8 nám ukazuje, že ano odpovědělo 24 (77%) respondentů a odpověď ne byla označena v 7 (23%) případech. Dle Šterna a jeho publikace Probace a mediace je domácího vězení poměrně novým trestem, který se zatím tolik neuděluje. Dle informací z okresního soudu v Táboře se tento trest na Táboře udělil pouze třikrát. Graf č. 9 nám znázorňuje odpovědi na otázku, zda je přínosné mimosoudní řešení sporu mezi obviněným a poškozeným. Ano označilo 29 (94%) respondentů, ne bylo označeno ve dvou případech (6%). V otázce č. 10 jsem se dotazovala, zda je trest OPP účinný. V 17 (55%) zazněla odpověď ano, odpověď ne zvolilo 14 (45%) respondentů.

5. 2 Diskuze ke kvalitativnímu výzkumu

Ve kvalitativním výzkumu byl použit polořízený- nestandardizovaný rozhovor. Druhým cílem bylo zjistit místa výkonů alternativních trestů vykonávaných na svobodě. Z tohoto cíle vyplývají výzkumné otázky, na základě kterých byla vytvořena struktura rozhovorů pro vedoucí firem, kteří umožňují výkon trestů odsouzeným osobám. Místa výkonů alternativních trestů jsem zjistila z dokumentace

PMS v Táboře. Ze seznamu, který skýtal 40 organizací mi, bylo doporučeno pracovníci PMS navštívit 4 organizace, které nejčastěji spolupracují s PMS. Jednalo se o Městský úřad v Chýnově, Auritus – farní charita Tábor, Botanická zahrada v Táboře a G-Centrum v Táboře zajišťující ubytování, lékařskou, ošetrovatelskou a rehabilitační péči pro seniory. Byla realizována čtyři setkání s pracovníky výše uvedených organizací. Setkání se konala po telefonické domluvě. Všechny kontaktované osoby byli velmi ochotné spolupracovat. Každý rozhovor trval 40- 50 minut. Bylo položeno 5 základních otázek, které uvádím se záznamy odpovědí výše. Z rozhovorů vyplynulo, že nejčastějším důvodem proč, umožňují výkon trestu OPP jsou finance. Jedná se o shodný výsledek, který byl uveden v kvantitativním výzkumu u grafu č. 7. V odpovědi na otázku jaké práce nejčastěji odsouzené osoby vykonávají, se dotazovaní respondenti opět shodli, jednalo se o údržbové a úklidové práce. Ve třetí otázce zda, mají nějaké problémy v organizaci v souvislosti s umožňováním výkonu trestu, se ve třech odpovědích shodli, že mají, ale jen malé, které se časem urovňají. V jednom případě zazněla odpověď, nikoli. Nemají žádné problémy. Otázka byla myšlena, zda mají problémy s ostatními zaměstnanci a jejich přijmutím odsouzených osob do pracovního kolektivu. U otázky č. 4 se všichni respondenti shodli, že mají problémy s dodržováním pracovních povinností a docházkou odsouzených osob. U otázky č. 5 se respondenti shodli, že si namyslí, že díky tomuto trestu je náprava možná. Z rozhovorů vyplynulo, že nejvhodnějšími pachateli pro uložení trestu OPP vzhledem k výchovnému účinku jsou mladiství a prvopachatelé. Tyto osoby se mohou s trestu poučit a zamezit tak páchání další trestné činnosti. Naopak nejnevhodnějšími pachateli se zdají být recidivisté, kterým již trest OPP byl uložen a nebyl vykonán. Není tedy opodstatněné tento trest znovu těmto osobám ukládat, protože se předpokládá, že jej opět nevykonají. Většinou se tak stává, že trest OPP je přeměněn na trest odnětí svobody. Dalšími nevhodnými pachateli jsou, zdravotně nezpůsobilé osoby to znamená, osoby závislé na drogách, alkoholu. Ale osoby ve výkonu trestu nelze paušalizovat, vždy záleží na konkrétním pachateli.

6. ZÁVĚR

Cílem teoretické části mé bakalářské práce bylo přiblížit a popsat činnost Probační a mediační služby ČR, její cíle a základní principy. Dále zde vyjmenovávám druhy trestů, jak jsou uvedeny v zákoně č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku. Popisuji detailněji druhy trestů a zejména se věnuji alternativním trestům.

Praktická část byla rozdělena na dvě části. V první části bylo cílem zjistit nejčastěji ukládaný alternativní trest na Tábořsku pomocí dotazníku. Dotazník obsahoval 10 otázek a byl rozdán pracovníkům PMS v Táboře a na Okresní ředitelství Policie ČR v Táboře. Výzkumu se zúčastnilo 31 respondentů. S tohoto šetření vyplynulo, že nejčastěji ukládaný alternativní trest, se kterým se respondenti setkávají, jsou Obecně prospěšné práce.

Cílem druhé části bylo zjistit místa výkonů alternativních trestů. Tyto místa byla zjištěna z interní dokumentace PMS v Táboře. Poté, byly provedeny čtyři rozhovory se zástupci oslovených organizací v Táboře a v Chýnově. Oslovení respondenti byli velmi ochotní spolupracovat a snažili se mi pomoci. Během mého výzkumu jsem se nesetkala s negativní odezvou. Má práce může posloužit laické veřejnosti a to ke zvýšení informovanosti o činnosti Probační a mediační služby a dále pak jaké jsou možnosti alternativních trestů v ČR

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ÉTHUM – *Bulletin pro sociální prevenci, pomoc a intervenci*. Praha: Tiskárna VS, 2004, č. 40.
2. ÉTHUM – *Bulletin pro sociální prevenci, pomoc a intervenci*. Praha: Tiskárna VS, 2003, č. 36.
3. GALBAVÝ, Ľ. Vplyv rodiny na páchanie trestnej činnosti rizikovou mládežou, s. 95. In: *Riziková mládež v současné společnosti*. Hradec králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-704-1044-2.
4. JELÍNEK, Jiří. Trestní zákon. In: JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou a předpisy souvisící*. Praha: Linde a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-675-4.
5. KOVAŘÍK, Jiří. Mladiství ve výkonu trestu. In: KOVAŘÍK, J., V. BUBLEOVÁ a J. KOCOUREK, eds. *Vybrané otázky problematiky žen a mladistvých ve věznicích*. Praha: Český helsinský výbor, 2003, s. 50-62. ISBN 80-86436-13-6.
6. KREJČÍŘOVÁ, Dana. Emoční poruchy a poruchy chování v dětství a v dospívání. In: ŘÍČAN, P., D. KREJČÍŘOVÁ a kol. eds. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 2006, s. 225-248. ISBN 80-247-1049-8.
7. KYNCLOVÁ, Zuzana. Činnost probační a mediační služby ČR. In: KYNCLOVÁ, Z., T. DURDÍK a J. HÁLA, eds. *Co je dobré vědět nejen o mediaci a probaci*. Praha: Prevence kriminality MHMP a program PARTNERSTVÍ, 2007, s. 39-42. ISBN 978-80-86920-26-9.

8. MACEK, Petr. *Adolescence*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.
9. MATOUŠEK, Oldřich. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-771-X.
10. MATOUŠEK, Oldřich. Sociální práce s rizikovou mládeží. In: MATOUŠEK, O., J. KOLÁČKOVÁ a P. KODYMOVÁ, eds. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005, s. 267-280. ISBN 80-7367-002-X.
11. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*: Svazek 65. Vydal Institut vzdělávání ministerstva spravedlnosti ČR, 2002.
12. MVCR. CZ. *Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy*. [online]. © 2010 [cit. 2011-11-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-priloha-1.aspx>.
13. NOVOTNÝ, Petr. *Epidemie delikvence*. Liberec: Dialog, 2006. ISBN 80-86761-45-2.
14. PRÁVNÍK. CZ. *Úplná znění - Odpovědnost mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže - 218/2003 Sb.* [online]. 2011 [cit. 2011-11-29]. Dostupné z: <http://www.pravnik.cz/uplna-zneni/uz-238.html>. ISSN 1214-0767.
15. *Prevence úrazů otrav a násilí*. Dobrá voda u Českých Budějovic: Jihočeský Inzert Expert, 2006, č. 2. ISSN 1801-0261.

16. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický standard PMS ČR v oblasti přípravného řízení a řízení před soudem*. Praha: 2010
17. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *PMSCR: Probační a mediační služba české republiky* [online]. PMSCR, © 2006 [cit. 2011-12-05]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/>
18. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva o činnosti Probační a mediační služby České Republiky za rok 2001*. Praha: Tiskárna VS, 2001.
19. PUNCH, Keith. *Introduction to social research: quantitative and qualitative approaches*. London: SAGE Publications, 2005. 309 s. ISBN 0-7619-4417-6
20. SOLLÁROVÁ, Eva. Socializace. In: VÝROST, J., I. SLAMĚNÍK, eds. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008, s. 49-64. ISBN 978-80-247-1428-8.
21. STÁNÍČEK, Jiří. Cílová skupina. In: KLÍMA, Petr a kol. eds. *Kontaktní práce*. Praha: Profesní vzdělávání pracovníků a odborníků v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež (NZDM) a streetwork (SW) sdružených v ČAS. 2007, s. 85-121.
22. ŠTERN, P., L. OUŘEDNÍČKOVÁ a D. DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace-možnosti řešení trestních činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.
23. TERMANN, Stanislav. *Umění přesvědčit a vyjednat*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0304-1.
24. TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2982-4.

25. TRESTNÍ-ŘÍZENÍ. COM. *Nový trestní zákoník – tresty*. [online] © 2006-2012 [cit. 2011-11-26]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/novy-trestni-zakonik-tresty>.
26. TRESTNÍ-ŘÍZENÍ. COM. *Trestní řízení ve věcech mládeže*. [online] © 2006-2012 [cit. 2011-11-29]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych>.
27. VAN DER WOLF, Willem-Jan. *Probation and Probation Services in the EU accession countries*. Netherlands: Wolf Legal Publishers, 2003. 564 s. ISBN 90-5850-050-0.
28. VEČERKA, K., J. HOLAS a J. TOMÁŠEK. *Mládež v kriminologické perspektivě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Kufr 2009. ISBN 978-80-7338-079-3.
29. VELEMÍNSKÝ, Miloš sr. a Petr STUDENOVSKÝ. Trestní soudnictví nad mládeží a probační a mediační služba. In: *Rukověť pro poskytovatele a zadavatele sociálních služeb v oblasti problematiky dětí a mládeže*, 2008. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, fakulta zdravotně sociální, 2008, s. 249. ISBN 978-80-7394-064-5.
30. VESECKÁ, Renata a Jakub Chromý. *Kriminalita, Veřejnost a Média: Problémy o nichž se příliš (ne)mluví*. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-772-0.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Probace

Mediace

Trestní zákoník

Alternativní tresty

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1- Legislativa

Příloha č. 2- Dotazník

Příloha č. 1

Legislativa

257/2000 Sb. Zákon o Probační a mediační službě

Část první

Probační a mediační služba

Hlava I

Zřízení, organizace a činnost probační a mediační služby

Probační a mediační služba

§ 1

(1) Zřizuje se Probační a mediační služba, která provádí v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem úkony probace a mediace ve věcech projednávaných v trestním řízení.

(2) Probační a mediační služba je organizační složkou státu a účetní jednotkou.

§ 2

(1) Probací se pro účely tohoto zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným (dále jen "obviněný"), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.

(2) Mediací se pro účely tohoto zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediaci lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.

§ 4

Činnost Probační a mediační služby

(1) Probační a mediační služba vytváří předpoklady k tomu, aby věc mohla být ve vhodných případech projednána v některém ze zvláštních druhů trestního řízení, nebo mohl být uložen a vykonán trest nespojený s odnětím svobody, anebo vazba byla nahrazena jiným opatřením. Za tím účelem poskytuje obviněnému odborné vedení a pomoc, sleduje a kontroluje jeho chování a spolupracuje s rodinným a sociálním prostředím, ve kterém žije a pracuje, s cílem, aby v budoucnu vedl řádný život.

(2) Probační a mediační činnost podle odstavce 1 spočívá zejména

a) v obstarávání podkladů k osobě obviněného a jeho rodinnému i sociálnímu zázemí,
b) ve vytváření podmínek pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo pro schválení narovnání, zejména projednání a uzavření dohody mezi obviněným a poškozeným o náhradě škody nebo o vydání bezdůvodného obohacení, nebo dohody o narovnání, případně podmínek pro další takové procesní postupy či tresty nespojené s odnětím svobody,

c) ve vykonávání dohledu nad chováním obviněného v případech, kdy bylo rozhodnuto o nahrazení vazby probačním dohledem,

d) ve vykonávání dohledu nad chováním obviněného v případech, kdy byl dohled uložen, ve sledování a kontrole obviněného v průběhu zkušební doby, v kontrole výkonu dalších trestů nespojených s odnětím svobody, včetně trestu obecně prospěšných prací, ve sledování výkonu ochranných opatření,

e) ve sledování a kontrole chování odsouzeného v průběhu zkušební doby v případech, kdy bylo rozhodnuto o podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody.

(3) Probační a mediační služba současně pomáhá při odstraňování následků trestného činu poškozeným a dalším osobám dotčeným trestným činem.

(4) Probační a mediační služba věnuje zvláštní péči mladistvým obviněným a obviněným ve věku blízkém věku mladistvých, přispívá k ochraně práv osob poškozených trestnou činností a ke koordinaci sociálních a terapeutických programů práce s obviněnými, zejména jde-li o mladistvé a uživatele omamných a psychotropních látek.

(5) Probační a mediační služba se podílí na prevenci trestné činnosti.

(6) Úkony probace a mediace, pokud nejsou tímto nebo zvláštním zákonem svěřeny do výlučné působnosti Probační a mediační služby, mohou vykonávat nebo se na nich podílet i jiné osoby.

(7) Probační a mediační služba provádí v rámci své působnosti úkony na pokyn orgánů činných v trestním řízení a ve vhodných případech v oblasti mediace i bez takového pokynu zejména z podnětu obviněného a poškozeného; v těchto případech o tom neprodleně

informuje příslušný orgán činný v trestním řízení, který může rozhodnout, že věc se k mediaci nepředává a mediaci proto dále prováděna nebude.

(8) V souvislosti s úkony probace a mediaci je Probační a mediační služba oprávněna opatřovat informace a poznatky o osobě obviněného nebo o stanoviscích poškozeného významných pro rozhodnutí soudu či státního zástupce.

(9) Policejní orgán a státní zástupce vyrozumívá středisko o věcech vhodných k mediaci; zejména v trestních věcech mladistvých postupuje tak, aby mediaci byla využita od počátku trestního stíhání nebo místo něj.

§ 5

Součinnost Probační a mediační služby se státními orgány a dalšími institucemi

(1) Probační a mediační služba postupuje, je-li to účelné, v součinnosti s orgány sociálního zabezpečení, školami a školskými zařízeními, zdravotnickými zařízeními, s registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, zájmovými sdruženími občanů, nadacemi a dalšími institucemi sledujícími humanitární cíle a v případě potřeby tuto součinnost koordinuje z hlediska využití probace a mediaci v trestním řízení.

(2) Probační a mediační služba při výkonu své působnosti úzce spolupracuje s orgány, kterým přísluší podle zvláštního zákona výkon sociálně-právní ochrany dětí a poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi občanům společensky nepřízpůsobeným.

(3) V souvislosti s výkonem probace a mediaci jsou zaměstnanci Probační a mediační služby oprávněni obracet se na státní orgány a právnické i fyzické osoby s dožádáním o sdělení potřebných údajů a tyto jsou povinny, pokud tomu nebrání zvláštní zákon nebo oprávnění v něm uvedené, požadované údaje bez zbytečného odkladu sdělit.

(4) Odmítne-li státní orgán, právnická nebo fyzická osoba bezdůvodně vyhovět dožádání podle odstavce 3, předloží zaměstnanec Probační a mediační služby věc předsedovi senátu nebo samosoudci a v přípravném řízení státnímu zástupci k dalšímu opatření.

(5) Je-li vedeno trestní řízení proti obviněnému ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody anebo je-li ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody spolupachatel anebo poškozený, postupuje Probační a mediační služba při výkonu své působnosti v součinnosti s Vězeňskou službou a justiční stráží České republiky. Jestliže je to třeba v souvislosti se zjištěním a projednáním jeho stanoviska k trestní věci nebo s přípravou podkladů pro rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, Vězeňská služba umožní úředníkovi Probační a mediační služby návštěvu obviněného ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Je-li obviněný ve vazbě z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. b) trestního řádu, může jej úředník Probační a mediační služby navštívit jen se souhlasem předsedy senátu nebo

samosoudce a v přípravném řízení státního zástupce. Ostatní obviněné ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody může navštěvovat bez takového souhlasu.

(257/2000 Sb. Zákon o Probační a mediační službě)

Příloha č. 2- Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Jitka Kylarová, studuji Zdravotně sociální fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Píši bakalářskou práci na téma „Probační a mediační služba, alternativní tresty na Tábořsku.

Chtěla bych Vás touto cestou požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který se zabývá probační a mediační službou a alternativními tresty. Tento dotazník je anonymní, vaše odpovědi budou použity pouze pro výzkum v mé práci. Vybrané odpovědi prosím zaškrtněte.

Děkuji za Váš čas.

1. Pohlaví:

☐ Muž ☐ Žena

2. Váš věk:

do 20 let ☐

21-30 let ☐

31-40 let ☐

41-50 let ☐

51 let a více ☐

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

střední škola s maturitou ☐

vyšší odborná škola ☐

vysoká škola ☐

4. Jak dlouho pracujete v probační a mediační službě, nebo u Policie ČR?

více jak 1 rok ☐

víc ☐

5. S jakým alternativním trestem se setkáváte ve své profesy nejčastěji?

☐ domácí vězení

☐ obecně prospěšné práce

☐ propadnutí majetku

☐ peněžitý trest

☐ zákaz činnosti

☐ zákaz pobytu

☐ zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

☐ ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání

☐ ztrátu vojenské hodnosti

☐ vyhoštění

6. Firmy, které zaměstnávají odsouzené osoby, jsou?

Soukromé ☐

Státní ☐

jiné ☐

7. Co vede vedoucí firem k tomu, aby zaměstnávaly odsouzené osoby?

finance ☐

veřejné ocenění ☐

reklama ☐

jiný názor (prosím uveďte) ☐

.....

.....

8. Myslíte si, že trest domácího vězení je efektivní?

ano ☐

ne ☐

jiný názor (prosím uveďte) ☐

.....

.....

.....

9. Myslíte si, že je mimosoudní řešení sporu mezi obviněným a poškozeným přínosné?

☐ Ano

☐ Ne

☐ Jiný názor (prosím uveďte)

.....

.....

10. Myslíte si, že jsou tresty Obecně prospěšných prací vhodné?

☐ Myslím, že ano

☐ Myslím, že ne

☐ Jiný názor (prosím uveďte)

.....

.....

